ԻՔԻՆՃԻ ՍԵՆԻ 1864.
Ն° 112.

ՎԱՐԱԳԱՅԻ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՃԻՄԱ ԻՐԹԻՍԻ · ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 14
Ն° ١١٢

Ղազէթամըզ հաֆթատա պիր տէֆա օլարագ, ճիւմա իրթէսի կիւնէրի նէյր օլունուր։
Ամէնը այլըզը բէշինան, 60 զուրուշ տուր։
Պիր նիւսխէսի 100 փարա տըր։
Միւշթէրիտէն հիչ պիր եէր իչին, հիչ պիր փարա բօսթա փարասը մանթըլըպ օլունմազ։

—o—

Միւշթէրի եաղըմայա արզու իտէն զաթլար, եա ալէպիր խանընտա 17 նիւմէրօլու թապխանէմիզէ, վէ եախօտ Վարագը խանընտա իւսթ զաթտա 8 նիւմէրօլուզ օտաստա քէնտի ատամըմզա, արզուէնիւմէրօլուզ օտաստա քէնտի ատամըմզա, արզուէնիւմէրօլուզ ուրիշ պէյանէ հիմմէթ իլէմէլի տիրէր։

Իլանաթըն պիր սաթրը իլք տէֆա իչին, զուրուշ 3
Իքինճի տէֆա իչին 2
Իւչիւնճիւ տէֆա իչին 1
Ամ զուն պահալար իչին այրըճա բաղարըզ օլունուր։

—o—

ՄԷՄՈՒՐԻՆ

ԻԶՄԻՐ · Տիգրան Աղա Գարագաշեան։
ԻԶՄԻՏ · Մինաս Աղա Մոմճեան։
ՊՐՈՒՍԱ · Թէոփիլէ Աղա Գալիօնեան։
ԷՏԻՐՆԷ · Թորոս Աղա Յովհաննէսեան։
ԹՐԱԳԶՈՒՆ · Վարդան Աղա Խաչեան։
ԳԱՑՍԷՐԻՑԷ · Գէորգ Աղա Գըլըճճեան։
ՀԱԼԷՊ · Յովհաննէս Աղա Քիւրքճեանօֆ։
ԱՏԱՆԱ · Հաճի Յակոբ Աղա Ուրֆալըեան։
ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ · Խաչիկ աղա Սինանեան
ԹԷՐՍՈՒՍ Գրիգոր Աղա Մելքոնեան։
ԹՈՊԱՏ · Հաճի Աւետիս Աղա Արսլանեան։
ԵՕԶԳԱՏ · Գասպար Աղա Տէր Յովհաննէսեան։
ԱՄԱՍԻԱ · Թարսեղ Աղա Կիւմիւշեան։
ԱՓԻՇՕՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ · Հաճի Մկրտիչ աղա Թօքաչեան։
ՄԱՐԱՇ · Հաճի Տէվլէթ աղա Չօրպաճիեան։
ԹԻՖԻՐՏԱՂ · Ընթերցասիրաց Թանգարան։
ՐՈՒՍՃՈՒՊ · Վէ ՇՈՒՄՆՈՒ · Յակոբ աղա Գազանճեան։
ԳԱԼԱՍ Վէ ԻՊՐԱՑԻԼ · Յարութիւն աղա Շիրինեան։
ԱՆԹԱՊ · Նիկողայոս աղա Նազարէթեան։
ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՑԷ Յովհաննէս աղա Քէշկէքեան։
ՍԱՄՍՕՆ · Յովհան աղա Գոյունճեան։
ՍՈՒՆԿՈՒՐԼՈՒ · Սարգիս աղա Նուրբուեան։
ՔԻԼԻՍ · Դաւիթ աղա (ապսուն խանէ միւտիրի)։
ԻԶՆԻԿ · Հաճի Յակոբ աղա Թորթորեան։
ԷՐԶԻՆԿԵԱՆ · Թադէոս աղա Բագրատեանի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պու ալէմտէ պաղը էյլէ սահիլիքէր վար տըրքի, իւզէրլէրինէ միւպահասա վէ Ճուճատէլէյէ կիրիշմէք, վէ պիր չօգ տէլիլլէր կէթիրմէյէ չըգըշմագ, պիհուտէ պիր զահմէթ սայլըլը։

Պիզիմ Ազգային վարչութիւնուն տախի, շիմտիյէ գատար Թուրատուղու Թարիգ, վէ իճրա իթմէյէ չալըշտըղը ուսուլ, այնի գապիտէն տիր տէյէպիլիրիզ։

Պիր ատէմ, պիր սուճու տիւքքեանը տախի աչաճագ օլսա, էվվէլա պիր գաչ եիւզ զուրուշ մէսարիֆաթը եախօտ սերմայէյի տիւշիւնմէլի, լազըմ կէլէն քիւրէլերի, գաստէկլերի, վէ թէնէքէլերի հաղը իթմէլի, քիւրէրէ սուլարը տօղտուրթմալը, վէ պատէհու, պիսմիլլահ իւր բահման իւր բահիմ տէյէրէք, տիւքքեանէն աչըպ, տէսթիկեաղը էօնիւնէ կէչմէլի, վէ կէլճէք միւշթէրիյէ եախօտ գրսմէթէ պէքլէմէլի տիր։

Ամալընըզ քէնտի քեարը իչին եօլա չըգան պիր ֆագըր սուճու իչին, պու ուսուլա ըհայէթ օլունմագ էլզէմի յէէրտէն օլմաղին, սուսուզ վէ լէվազիմաթը սայիրէսիզ, թամ թագըր պիր տիւքքեան աչտրգտան սօնրա, կէլէնին կէչէնին էլինէ պագմագ, վէ սու վիրմէզտէն էվվէլ, պէշէր օնար փարա վէրսինլէրտէ, քիւբ վէ սայիրէ ալայմ տէյի պէքլէմէք, վէ ախշամ օլուպ թէհի տէսթ կէրի տէօնէր իքէն, պիրտէ գալգըպտա, "աՀ էֆէնտիմ, կէլիպ փարա վիրմէյօրլար քի, պէնտէ տիւքքեանը սըրասընա գոյայըմ" տէյի թէշէքքիւրէ իթմէք" ագլ ու ֆիրասէթին իարիճինտէ օլտուղու հալտէ, պիր գաչ միլիյօն նուֆուստան իպարէթ պուլունան պիր սէֆիլ միլէթի, փարասըզ սուրէթտէ իտարէ իթմէյէ չալըշմագլըզըն, տահա նէ գատարը զիյատէ ագլ ու ֆիրասէթէ մուղայիր սայըլաճաղը, թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր։

Պու մատտէ իւզէրինէ պիզ բէք չօգ տէֆա սէօյլէտիքտէն, վէ պու շիմտիքի եօլուն չըգմազ օլտուղուն իտտաա իյլէտիքտէն սօնրա, էբտիյիմիզ հագգանիյէթ թսհումունուն, եավաշ եավաշ ֆիլիսէնմէսի իւմիտիյլէ պէքլէմէյէ պաշլատըգ իսէտ, էսէֆ իտէրիզ քի, հալեա բաթրիքխանէ մէզքիւր չըգմազ եօլտան կէրի տէօնմէմէքտէ օլուպ, վէ զանն իտէրիզ քի, աննընը տիվարա վուրագ գաղը վէ կէօպիւ եարըլանա գատարտա տէօնմէյէճէք տիր։ Հալ պու քի զարարը եօգ, էվվէլ ու ախըր, էլպէթթէ պէր կիւն տէօնէճէք տիր։

Միլլէթիմիզին իսլահաթը հալի իչին, զաթէն խայլիճէ ագճէյէ իհթիյաճը չէտիտիմիզ պուլունտուղու շէյլէ տուրսուն, հէլէ հէր շէյտէն էվվէլ, իքի մէսարիֆի վարտըր քի, եէվմիյէ օլունմասը պէճիտտ տիր, վէ օլունմատըզը հալտէ, էհալիմիզին պիւթիւն պիւթիւն խարապիյէթէ վէ մէյեուսիյէթէ տիւշէճէյի պի իշթիպահ տըր։

Պիրինճիսի բաթրիքխանէմիզին մէսարիֆաթը տըր քի, պուլունան մէմուրլարըն մաաշարը վագթիյլէ վէրիլմէտիկի սուրէթտէ, զայրէթտէն տիւշիւպ, վէ մէմուրիյէթլէրինէ լայըգըյլա տէվամ իտէմէտիքլէրի տերքեար օլուպ, վէ իքինճիսի խասթախանէմիզ մէսարիֆաթը տըր քի, միւմքին մէրթէպէ գայրըլմատըզը հալտէ, 500 նէֆէրտէն միւթէճավուզ խասթէկեան, պի չարէկեան, վէ ալել վիճուտ ու պիվայէկեանըն, սէֆիլ ու բէրիշան, վէ ած ու թագսիր գալաճագլարը, վէ պինաէն ալէյհ, էհալիմիզ իշլեթիքտէ, իտարէյի միլլէթիմիզտէն էմնի յէթինի քեամիլէն գալտըրրաճաղը աշիքեար տըր։

Ամթէն էսէֆ իտէրէք սէօյլէրիզ քի, շու սէօյլէտիկիմիզ ֆէնա թէէսսիր էհալի իւզէրինէ կէօրիւլմէյէ, վէ ուղուրսուզ նէթիճէսի զուհուրա կէլմէյէ պաշլամըշ տըր։ Շէյլէ քի, հէրնէ ճիհէթլէ օլուր իսէ օլսուն, էհալիտէն միլլէթճէ պիր վէրկի իսթէնիլտիքտէ, չօգլար միլլէթիմիզին բէրիշան հալինի, վէ արզումուզուն մուղայիրինտէ օլան կիտիշինի մէյտանէ կէթիրէրէք, վէ ղազէթալարտա եաղըլանլարը տախի պիրէր շահիտի ատիլ թուրթարագ, վէրկի վէրմէքտէն իմթինա իթմէքտէ, վէ, "էվվէլա պիր սէմէրէ կէօսթէրինիզ, Հայաստան Հայլարընդ գայրըլմասընա հիմմէթ իտինիզ, մէքթէպլէրի նիզամընա գոյունուզ, վէ հասըլ Սահմանադրութիւնուն ահքեամընը քեամիլէն իճրայէ պաշլայընըզտա, պատէհու պիզտէն փարա իսթէ յինիզ։" հագգըզ-ճէվապընը վէրմէքտէ տիրլէր։ Վէ Արչութիւն թարաֆընտան իսէ, նասըլ քի եօգարտա սէօյլէտիյտի, "իյի՞ էմմա այ էֆէնտիմ, պու տէտիքլէրինիզ հէվի փարա իլէ օլուր, էվվէլա փարա վէրինիզ, վէ սօնրա օնլարը իսթէյինիզ։" տէնիլմէքտէ, վէ սուճունուն միսալի թաստիգ օլունմագտա տըր։ Հալ պու քի էհալի թարաֆընտան պունա տախի գարշըլըգ, "էօյլէ սէօյլէյօրսունուզ էմմա, շիմտիյէ գատար վէրմիշ օլտուղումուզ շունճա փարալարա մուգապիլ նէ՞սէմէրէ կէօրտիւք։" տէնիլէրէք, պիր թագըմ էսկի վէ եէնի միսալլէր . . . կէօսթէրիլտիկինտէն, էն զիյատէ միրիքէլամ օլանլար տախի, ճէվապ թարաֆընտան, Սիմէօն Ցերունի կիպի լալ օլմայա մէճպուր օլմագտա տըրլար։

Ամթիրքխանէ մէմուրլարընա, իսթէմէյիզ սէօյլէմէք . . . շու գատարվագըթտան պէրու մաաշ վէրիլմէտիկի, վէ զէվալլըլարըն, մուզայիգայի ազնմէյէ տիւշէրէք, էօթէյէ՝պէրոյէ միւրաճաաթա, վէ ֆահիշ ֆայիզ իլէ փարա արամայա մէճպուր օլտուգլարընը իշտիրմէքտէ օլտուղու շէյլէ տուրսուն, Ամէնմից հոգաբարձութիւն թարաֆընտան իսէ, փրկիչէ վէրիլմէսի մուգարրեր պուլունան հաֆթալըգ վէրիլէմտիկինտէն (սեպտեմբեր այընտա եալընըզ 8 պին, վէ հոգտեմբեր այընտա տախի անճագ 4 պին զուրուշ վէրիլմիշ տիր . . .), զանն իտէրիզ քի Փրկիչ հոգաբարձութիւնու, իլա պէյլէ պիր մէսարիֆաթըն չօգլուղու կիւնլէրինտէ, (տահա օտուն վէ քէօմիւր տախի ալընմամըշտըր), բէք չօգ սրգընթը չէքմէքտէ, վէ իսթիֆա իթմէյէ հազըրլանմագտա տըր։

Վագթի պէլլի օլան սրգընթըյը վէ տէրտի չէքմէքտէ, ֆիւլան կիւն վէ ֆիւլան սաաթտա գուրթուլունաճաղը իւմիտի օլտուղունտան, շու խուսուսուն պիւյիւք պիր թէսէլլի սայըլաճաղը, վէ մուվագգաթ ֆէնալըղա գարշըլըգ, գօլայըգլա պիր չարէ պուլունուլապիլէճէյի աշիքեար օլուպ, հալպու քի, վագթի վէ քէսպ իտէճէյի տէրէճէսի մուայեէն օլմայան տէրտէ տէվա արամագ, վէ թէսէլլի պուլմագ, մուհալ տըր։

Պաշգա սէնէլէրի պէր թարաֆ իտէլիմ, խուսուսիյլէ պիր սէնէտէն պէրու, Վարչութիւնումուզ փարաճա զարուրէթ չէքմէքտէ, վէ շու սէպէպէ մէպնի, հիչ պիր իսլահաթա թէշէպպիւս իտէմէտիքտէն պաշգա, պաղը տէֆա տախի, եէվմիյէ լազըմ կէլէն ճիւզի պիր մէպլաղըն պուլունմատըզը իչին, միհիմմ իշլերին իճրասընտան սարֆը նազար իյլէտիկի իշտիրմիշ տիր։

Պիր սէնէյի պու հալ իլէ կէչիրտիք, վէ պիր սէնէտէ հասըլ օլաճագ իսլահաթ ու սէմերտէն մահրում գալըրգ, վագաա, պիր միլլէթ իչին, հիսապէ կէլմէզ պիր զարար տիմէք տիր, լաքին հայտէ էսէֆ իտէրէք հօշ կէօրէլիմ, ֆէգաթ, պունտան սօնրասընը իւզէրինէ օլսուն, պարի պիր տէֆա ինսաֆ իտիպ տիւշինէլիմ։

Մինղայրի հատտին Ազգային վարչութիւնա իքի գրսսա սիւալիմիզ վար տըր։

1. Փարասըզ օլարագ պու միլլէթին իտարէսի, վէ իսլահաթը լազըմէսի իհթիմալտէ՞ն մի տիր. վէ շու միւճիպէյի քէնտիսի պիզէ կէօսթէրէպիլէճէ՞ք մի տիր։
2. Փաթրիքխանէմիզտէ պու կիւն լազըմ կէլէն փարա եօգ տուր, լաքին պունտան սօնրա, օլաճա՞գ մը տըր. պիր եէրտէն վէ պիր քէօշէտէն պիր իւմիտ վա՞ր մը տըր. քէնտիսի գանմը՞շ մը տըր, վէ էհալիյի տախի իսքեաթ իթմէյէ միւգթէտի՞ր մի տիր։

Պիզ պու իքի սիւալէ գարշըլըգ միւսքիթ պիր ճէվապ ալընմայաճաղընը պիլտիկիմիզտէն, ճիզգանէ թէքրարէն իսթար իտէրիզ քի, պու եօլ չըգմայաճագ վէ էհալիյէ էվվէլա պիր սէմէրէ կէօսթէրիլէրէք. սէպպ օլունմուշ օլան էմնիյէթի գազանընըմալը, վէ պատէհու, իգթիզա իթտիկի գատար փարա իսթէնիլմէլիտիր, վէ էհալինին իսէ օլ վագըթ մէմնունէն մուավէնէթ իտէճէկի, էմէլի եղլէպտէն տիր։

Պունլարընը քեաֆֆէսի Ազգային Վարչութիւնուն պիլտիկի շէյլէր տիր, լաքին իճրասընա թէշէպպիւս իյլէմէմիսինին սէպէպի, միլլէթի պօրճա կիոիֆթար իթմէք իսթէմէսի տիր, չիւնքի, կէօրտիւք էյլէ զաթլար քի, պօրճ եա իսթիգրաղ տէնիլտիկի կիպի թիպլէրի իւրբերմէյէ պաշլամագտա տըր։ Վագաա պօրճլուլուգ իյի պիր շէյ տէյիլ տիր, հալ պու քի, էն չօղու պիր միլիոն պօրճտան գաչընարագ, եախօտ միլլէթ քիսէսինէ պիր միլիյօն զուրուշ գազանտըրարագ, իւչ միլիյօն էհալի ճէհալէթտէ, սէֆալէթտէ, վէ մահրումիյէթտէ սագլամագ, վէ սէնէտէ ագալի եիւզպին նուֆուսուն, եա տօղմազտան էվվէլ, վէ եախօտ տօղտուգտան սօնրա, էճէլսիզ օլարագ, թէլէֆ օլուպ կիթմէսինի ճայիզ կէօրմէքտէ, քեարը ագըլ տէյիլ տիր։

Պիզ իյի պիլիրիզ քի, Սալթանաթը սէնիյյէտէ կիւն պէ կիւն իսլահաթա վէ մամուրիյէթի միլք ու տէվլէթէ սարֆը էֆքեար ու էզկան օլունտուգճա, տայիմա էհալի լիյագաթ վէ սահիպ մալիմաթլար իլէրու կէչիպ ֆէյզլեապ օլաճագլար, վէ ճահիլլէր տախի, թա կէրուլէրտէ գալաճագլարտըր. վէ պիզ էյի պիլիրիզ քի, մէմալիքի մահրուսէտէ, հէր պիր շէյ հիւսնի նիզամ թահթընա կիրիպ, վաբօրլար, տէմիր եօլլար, վէ գումրանեալար արթտրգճա, վէ Յվրօպալըլար իլէ միւնասէպէթիմիզ չօղալտրգճա, վերաաթ, թիճարէթ, վէ սանաի պաշգա պիր սուրէթ քէսպ իտէճէք, վէ էհալի հիւնէրլէր վէ սահիպ մալիմաթլար իշ պուլուպ քէսպի սէրվէթ իտէճէքլէր, վէ ահմագ ու տիրայէթսիզ վէ հիւնէրսիզ ատէմլէր, բէնէյէյի սէֆալէթտէ գալաճագլարտըր։ Վէ պու սէօյլէտիքլէրիմիզ օվ գատար սահիհտիր քի, միլլէթիմիզին վէ Իսթանպօլուն, չօգ տէյիլ անճագ պունտան եիկիրմի սէնէ էվվէլ քի հալինի կէօզէր էսնիւնէ կէթիրիպ, ճիւզիճէ տիգգաթ վէ միւթալաա իտէնլէր, բէք ալեա վէ խալիսէթ իւզրէ շէհատէթ իտէպիլիրլէր։ Պունտան եիկիրմի սէնէ էվվէլ, էկերչի Իսթանպօլտա նուֆուզ վէ սէրվէթճէ, մէմուրինտէն պաշգա օլարագ, օն քիշի վար իտիյսէ, հէման սէքիզի միլլէթիմիզտէն իտի, վէ Վագա եօգուշունտան եօգարու չըգար իքէն, սարաֆ վէ ամիրա պէյկիրինտէն կէչիլմէզ իտի, հալ պու քի շիմտի, զանն իտէրսին քի, Յրմէնի միլլէթի իգպալը ուֆուգունու պիր գարա պուլութ գաբլամըշ օլտուղունտան, հիչ պիր բարլագ եըլտըզ կէօրիւլէմէմէքտէ տիր, վէ էկեր արատա պիր բարլայանլար վար իսէ տախի, օնլար տախի գույրուգլու եըլտըզ մագամընտա օլտուգլարընտան, եանի նուֆուզ վէ սէրվէթլէրի պիր գավի թէմէլ իւզէրինտէ օլմայըպ, վէ վագթի հալին շիրազէսինէ ույղուն էվլատլար եէթիշտիրմէքտէ օլմատըգլարընտան, եագըն վագթտա սէօնիպ մահվ օլաճագլարը շիւբհէտէն թալի տէյիլ տիր։

Պիր գաչ սէնէտէն պէրու, Իսթանպօլտա շունճա պիսիւք իշլերէ էլ աթըլմըշ, վէ պիսիւք շիրքէթլերէ թէմէլլէր վաղ օլունմուշ իքէն, Յրմէնի իսմի, տէր իւհտէ իտէնլէր իչինտէ նատիրէն կէօրիւլէ պիլմէքտէ տիր. հէլէ Ռում միլլէթինի տէր իսէք, 20—25 սէնէ իչինտէ, պիւթիւն Թիւրքիյանընն թիւճճարլըզընը վէ սարաֆլըզընը զապթընա կէչիրտիքտէն պաշգա, Յճէմիսթանըտա ավուճու իչինէ ալմըշ, վէ Ինկիլթէրրատա իսկէլէլերինտէ իսէ, շան ու շերէֆլերի, հէր միլլէթէ հասէտ չէքթիրմէքտէ տիր։ Վէ հաթթա Ամերիգատա տախի եիւզլերճէ թիւճճարլարը պուլունմագտա տըր. նէ՞տէն տիր պու գատար ֆարգ. վէ նի՞չին սայիր միլլէթլէր սէրվէթ ու մէտէնիյէթ մէրտիվէնինտէն եօգարու եօգարու չըգմագտա օլտուգլարը թագտիրտէ, զէվալլը Յրմէնիլէր իսէ, Թիթանլար կիպի աշաղը աշաղը տէօքիւլմէքտէ տիրլէր, պաշգա՞ մը տըր Ռումլարը Ամլահը, պաշգա՞ մը տըր Ռումլարը ագը, վէ պաշգա՞ մը տըր օնլարը թէճէլլիսի. մէկերչի Յրմէնիլէր տախի թըպգը օնլար կիպի՞ինսան տէյի՞ միտիրլէր, վէ մէկերչի Յրմէնիլէր տախի թըպգը օնլար գատար, վէ պէքքիտէ զիյատէ, գօլայըգլարա, վէ իգթիլա իտէն միւնասէպէթլէրէ մալիք տէյի՞ միտիրլէր. իմտի նի՞չին պու գատար կէրիտէ գալմագտա տըրլար. իշթէ սէօյլէյէյիմ սէպէպինի. Ռումլարտա, տէվլէթ, միլլէթ վէ վաթան զայրէթի վարտըր. Ռումլարտա շան ու շէօհրէթին գատր ու հայսիյէթի թանըլմըշ տըր. Ռումլարըն Ամէրիգատաքի մէքթէպլէրի, սէնէտէ պէշ եիւզտէն պին նէֆէրէ գատար ալիմ վէ էհլի լիյագաթ ու սահիպ մալիմաթ չըրա՞գ եէթիշտիրմէքտէ տիր. Ռումլարտա, եիւզլերճէ բէտերլէր էվլատլարընը Յվրօպայա կէօնտէրէրէք ուլում ու ֆիւնուն թահսիլ իթտիրմէքտէ տիրլէր. Ռումլարտա պիւյիւք եիւրէքլի վէ ֆազըլ զաթլար չըգարագ, միլլէթլէրինին իլէրու կիթմէսի իչին հէր նէվի ֆէտաքեարլըզը իճրա իթմէքտէ տիրլէր. վէլհասըլ Ռումլարտա, քիթապ վէ զազէթա օգումագլըզը, նէ՞պիսիւք վէ ֆայիտէլի պիր շէյ օլտուղու, միգտարի քիֆայէ թանըլմըշ տըր. հալ պու քի պիզտէ, պունլարը հիչ պիրիսինէ տիգգաթ օլունմատըգտան պաշգա, փարամըզ եօգտուր տէնիլէրէք, պիրտէ մէյեուսիյէթէ՞ տիւշիւլմէքտէ տիր։

Ամէ՞րէտէն օլաճագ տըր փարամըզ, էհալիտէն տէյի՞ մի, պու կիւնքի վիրէմէյէն էհալի, կէլէճէք սէնէ տահա զիյատէ վիրէմէզ օլաճագ տէյի՞ մի տիր. զիրա եըլտան եըլա ֆագրըլըգ քէհլէ կիպի, Յրմէնի միլլէթինին եագասընտա վէ գօլթուգլարընտա եուվա եաբմագտա տէյի՞ մի տիր. վէ պիր գաչ սէնէտէն սօնրա, պու կիւնքի զէնկինլէրիմիզին էնսաֆ, էնսաֆլարըմըզըն տիլէնճի օլուպ, վէ տիլէնճիլէրիմիզին տախի աճընտան էօլմէյէ պաշլայաճաղը, էհլի հիսապա բանա մալիմ տէյի՞ մի տիր։

Ամէթպլէրիմիզէ փարա սարֆ օլունմազ, վէ իգթիլա իտէն եէրլէրտէ մէքթէպլէր աշըլմազ, վէ չօճուգլարա վագթ ու հալէ ույղուն ուլում ու սանաի էօյրէթտիրիլմէզ իսէ, պունտան սօնրա էհալիմիզին զէնկին օլմասը միւմքին օլապիլի՞րմի. Համմալըն էվլատը համմալըգտան, չէօրճիւնիւն էվլատը

չէօքճիւլիւքտէն, գայրգճընրն օղու գայրգճը-լրգտան, վէ պէրպէրին չօճուղու պէրպէրլիք-տէն գուրթուրուպտա, հէքիմ, քեսթիպ, սահիպ բիւմպէ, թիւճճար վէ էհլի հիւնէր օլապիլիր մի։

Փարամըզ եօգ իմիշ, բէք իյի, լաքին պի-րի մէսարիզ իտեր իսէք, պին գազանաճա-ղըմըզ շիւբհէսիզ օլտուղու հալտէ, պու գատար պօրճտան գաչընմայա՞նէ սէպէպիմիզ վարտը. գա՞նղի միլլէթին, վէ հաթթա գա՞ն-ղի ատէմին իշի իւզէրինտէ պօրճու եօգ տուր, այրը այրը հէր ատէմ պօրճ ալթընա կիտիպ կէչինտիկի վէ փարա տախի գազանտըղը հալ-տէ, շու պօրճտան էպէտէն գաչընմագ էմրի պասիրէթի, եալընըզ Յրմէնի՞ միլլէթի իշին մի սագլանըմըզ տը, վէ շիմտիյէ գատար միլլէթիմիզ պիր գաչ տէփա պօրճ ալթընա տի՞ւշմէմիշ մի տիր, վէ թէքրարէնտէ էտա ի՞թմէմիշ մի տիր։

Պօրճ իթմէլիյիմ մի, հայտէ պիր տագը-գա իշին էթմէլիյիմ տէյէլիմ, բէք իյի, լաքին միլլէթիմիզին շու սէֆիլ հալտէն գուրթուլ-մասը իշին պիր չարէ՝ տիւշիւնէլիմ, մատամ քի պու կիւն միլլէթիմիզ պիր խասթէ ա-տէմ հէյյէթինտէ տիր, հէքիմ լազըմ բա-րա եօգ, իլաճ լազըմ փարա եօգ, եէյէ-ճէք լազըմ փարա եօգ, վէ թէպտիլի հա-վա իթմէք լազըմ փարա եօգ, իյի՛, լաքին նէ՞ եաբալըմ, պըրագալըմտա վարսըն ինլիյէ ինլիյէ եօլսի՞նմիւ պու խասթա։

Պիզ զանն իտէրիզ քի, պու խուսուստա Ազգային Ս. Յարչութիւնուն պիր տէֆա պա-սիրէթի գաբուլարը գաբանմըշ, վէ իւզէրի-նէ, քէնտի նիյէթի իայրիյէսինէ բաղմէն, պիր ույուշուգլուգ չէսքմիշ օլմալը տը, վէ Սրբազան Պատրիարք հայր հազրէթլէրի ի-սէ, վաճիպէյի զիմմէթի իգթիզասընճա, ճիս-մանիտէն զիյատ բուհանիյի տիշինմէք-տէ օլտուգտան պաշգա, տիւնեանըն շիմտի-քի կիտիշինէ, պիզիմ գատար ագլ ու զէքր եօրամագ պիր սիննտէ պուլունտուղունտան, իշ պու էն միւհիմմ, վէ էն պէճիտտ մէսէ-լէ իւզէրինէ, քեաֆֆէյի էհլի ինսաֆ Յայ-լարըն, նազարը տիգգաթլարընը տավէ՞թ իտէ-րիզ։

—Տօղուզ նիւմէրօլու քիւշիւք Ս. Յարագատա պէյան իթտիկիմիզ շու աթիտէքի իլանը, հէր քէսին օգույուպ վէ էլինտէն կէլէնի տիրիզ իթմէմէսի ըէճա օլունուր։

ԷՀԼԻ ՍԷՎԱՊԸ ԽԻԹԱՊԷՆ ՊԻՐ ԻԼԸՆԸ ՄԻՒՀԻՄՄ

Պունտան օն տէօրթ օն պէշ սէնէ գատար էվվէլ Պիւքրէշտէն չքգմըշ, կիփպ պիր վա-գրթի Ռուսճուգտա գալմըշ, վէ պատէհու Ռուրքիայանըն սայիր մահէլլէրինէ կիթմիշ տիր տէյի գըյաս օլունմագտա օլան, վէ Պիւքրէշ թիւճճարը միւթէպէրանընտան միւթէվէֆա Կէօղլիւքլի Ալթըն աղանըն պի-բատէրի պուլունան Յովհաննէս աղա Մը-կրտիչեաննամ քէսի, հէր քիմ քի կէօրմիշ վէ թանըր իսէ, վէ հայաթտա օլուպ, նա-խօտ էօլմիշ օլտուղունու պիլիր իսէ, խաս-սէթէն սօրուպ անլայրպ թարաֆըմրպա պիլ-տիրմէսինի, քեաֆֆէյի տօսթլարըմըզա վէ էհլի սէվապա ըէճա իտէրիզ։

Մէրգում Յովհաննէս աղա Մկրտիչեա-նըն եաշը էլլէյա եագրն օլուպ, քէնտիսի օրթա պօյլու, չաթըգ գաշը, սիյահ կէօզլիւ, սիյահ պըյըգը, վէ թըգնաղ վիճուտլու օ-լաճագ տը։

Մէրգում էկէր էվլէնմիշ իսէ, էկէր հա-ի վագթի եէրինտէ տէյիլ, վէ հաթթա է-լկէր պօրճու տիւշմիշ իսէ տախի, թարաֆը-մըզա պիտիրիլմէսի թէքրարէն ըէճա օլուն-մըզա պիտրիլ գէրապէր, տօսթլարը վէ թէալլիւ-տուղույլա պէրապէր, տօսթլարը վէ թէալլիւ-գաթը թարաֆընտան, իճապ իտէն մուավէնէ-թին քէնտույէ հիմմէթ օլունաճաղը տախի պէյան օլունուր։

—Ընտանէրն Թաղական խորհուրդունու, նասըլ քի պիր գաչ տէֆա մէտհ իթմիշիզ տիր, էօյլէտե պու տէֆա զըտընը սէօյլէ-մէյէ մէճպուր օլուրուզ։

Պիր գաչ հաֆթատան պէրու, մէզքիւր խորհուրդուն պաղը հալլէրի հագգընտա, ու-զուն գուլագտան թէշէբքիլէր իշիթմէքտէ իտիք իսէտե, պէլքի կէչէճի շէյլէր տիր տե-յէրէք սիւքիւթի իթթիխազ իթմէքտէ իտիք, հալ պու քի, կիթտիքճէ զըտը կէօրիւլմէյէ պաշլատըղընտան, պու տէֆալրգ ճիւզիճ պի-շէյ սէօյլէմէքլէ իգթիֆա իտէրտե, եինէ խա-լահը հալինի իշիթէմէզ իսէք, արթըգ օլ վագրթ, տահա զիյատե իճապ իտէնի սէօյ-լէմէյէ մէճպուր օլուրուզ։

Մէզքիւր Ռաղական խորհուրդուն ալա-սընտան պիրիսի, քէնտիսինին իլք տերէճէլէր-տէ գուրա գազանմատըղընա կիւճէնէրէք (պու տէֆա խաթրընա ըիայէթէն իսմինի սիւքիւթ իւզրէ կէչէրիզ), քիպրինտէն նաշի խսթի-ֆա իտէր. վէ հիչ պիր իպրամ վէ ըէճա գապուլ իթմէյէրէք խարիճտէ գալը. հալ պու քի իսթիֆա իթտիմ, արթըգ միլլէթճէ իշլէրէ գարըշմայա պէնիմ սէլահիյէթիմ եօգտուր աէյէրէք, նիզամէն Ռաղական խոր-հուրդուն գարարլարընա հիւրմէթ ու ըիայէթ իթմէյիպ, իլա էլինտէն կէլտիկի մէրթէպէ, խարիճտէն միւտախէլէ իթմէքտէն ասլա տուր օլմազ, տիմէք տիր քի, տայիմա Սահմանա-դրութիւնու պօղմայա (հհթիմալ տիր ագը իր-մէյէրէք), վէ էսկի տէսբօթլուղու իճրա իթ-մէյէ չալըշը. վէ զիյատե էսէֆ իտէճէք եէ-րի շուրասը տը. Ընատօլու ուսուլինճէ, տայիմա պիւյիւկիւն թէէսսիրինէ, անտէն քիւչիւքլէր էսիր կիպի էֆքեար ու ըէյլէրի-նի ֆէտա իթմէյէ ալշըմը օլտուգլարընտան, մէզքիւր Խորհուրդուն աղալարը տախի, հէր մատտէյի եինէ մէրգում խապէր վէրիպ վէ ըէյինի թահսիլ իթմէյէ իրթիքեապ իթ-տիքտէն պաշգա, պաղը տէֆա վէրմիշ օլ-տուգլարը գարարը տախի, մէրգում հօշ կէօրիւնմէտիկի հալտէ պօղմայա իրթիքեապ իտէրլէր. պու իսէ քէնտի քէնտիլէրինի ա-տէմ եէրինէ գօյմամագ տիմէք կիպի տիր, վէ թապիաթիյլէ, մէզքիւր խորհուրդուն աղալարընընը քեաֆֆէսի էօյլէ պիր նիզամ-սըզլըը, վէ շայանը թահսին պուլունմայան հալլէրի գապուլ իտէմէյէճէկինտէն, պէյն-լէրինտէ ատէմի իմթիգաճ հասըլ օլաճաղը. էօյլէրին իսթիֆա իթմէյէ ըգրշաճաղը, վէ պինտէն ալէյհ գըրգ չէքիճ իլէ եաբըմըշ օլան պիր պինանը, պիր չէքիճ իլէ պօղու-լուպ կիտէճէյի, իհթիմալին խարիճինտէ տէ-յիլ տիր, վէ ումարըզ քի Արիստակէս սըր-բազան հազրէթլէրի, օլ զաթա քէնտի նօգ-սանիյէթինի թանըթմըրըպ, քէնտի քիպ-րինտէն զիյատե էհալինին հիւսնի թէվէճճիւ-հիւ տերէճէսինէ, վէ Սահմանադրութիւնուն ահքեամընա ըիայէթ ու իթաաթ պիրլէ, իս-թիֆասընը կերի աղարագ, քէնտի ըէֆիգլէ-ըիյլէ պիրլիքտե, մէնֆաաթը միլլէթիմիզէ չալըշմայա պօրճու օլտուղունու թանընթ-տրրը վէ իսքեաթ իտէրտե, պիզտե պունտան զիյատե պու պապտե պիր շէյ սէօյ-լէմէյէ մէճպուր օլմայրզ։

Պէօյլէ զաթլար իշթէ պիլմէլի տիրլէր քի, զէնկինլիքլէրի վէ նուփուզլարը սայէսինտե, էհալի թարաֆընտան, սուրէթի զահիրէտե կէօրտիքլէրի թագիմ ու թէվէճճիւհիւն հէփսի տէրուունի օլմայրզ, իրլա սանթէտիր, վէ սահիհ թէվէճճիւհ ու թագիմ, անճագ կիզլի գուրա իլէ գազանրլան տը, վէ էհա-լինին պիւթիւն պիւթիւն հիւսնի թէվէճ-ճիւհիւնիւ գազանմանրն եօլուտա, տէյիլ պաշ-գա շէյ, իրլա ֆազիլէթ տիր։

—Մէքթէպլէրիմիզին հալինտէն թէշէք-քիլէր իթտիկիմիզ սըրալարտա, պէօյլէ գալ-տրգճա, մէքթէպ պուլսագ տախի, լայրգլը վարժապետլէր պուլամայաճաղըմըզը տախի պիլտիրմիշ իտիք, իշթէ պու տէֆա Ալէքսանդէն Յովհաննէս աղա Ռիւրքճեանսի թարաֆընտան հոկտեմբեր 31 թարիխի ալտըղըմըզ պիր գրթա մէքթուպա նազարէն, օրանըն գրզլար մէքթէպի, ագճէճէ իտարէսի սրրասընտա օլ-մատրգտան պաշգա, վարժապետլէրինտէն տա-խի թաճիզ ալտուգլարընտան, մէքթէպի մէզ-պուրու գարաթմայա մէճպուր օլմուշլար. վէ քէզալիք Պիլան մէքթէպի հօճասընտան, պիր սէմէրէ կէօրիւլէմէտիկինտէն եօլ վէրիլ-մէյէ, վէ եէրինէ Մարաշտան Մարտիրոս վարդապետին ճէլպինէ մէճպուրիյէթէ հասըլ օլմուշտուր։

Ռէզալիք միւմայիլէյհին Ընթապտան հոկ-տեմբեր 22-տէ եաղտըղը պիր մէքթուպա նա-զարէն, Ընթապ իլէ Ռիվիսին արա եէրինտէ 9սահաթլըգ մէսաֆէ օլուպ, վէ Կեավուր տա-ղընրն էթէյինտէ, զայէթլէ սարպ եօլլար օլ-մասը ճիհէթլէ, հայտուտլար էքսիք օլմազ իքէն, շիմտի իսէ, սայէյի ատալէթվայէյի ճէնապը փատիշահիտե, օլ մէրթէպէ էմնիյէթ հասըլ սլմուշ քի, պիր ատէմ եալընըզճա էմինէն վէ սալիմէն կիտիպ կէլէ պիլմէքտե ի-միշ։

Ընթապ հագգընտա Յովհաննէս աղա խայ-լիճէ պաշգա հավատիսլէր տախի իթասընա հիմմէթ իթմիշ իսէտե, եէրիմիզ պու տէֆա միւսաատե իթմէտիկինտէն, կէլէճէք տէֆա-յե թէրք իտէրիզ։

—Միլլէթիմիզտե ըէք չօգ եապանի ա-տէթլէր պուլունտուղու տէրքեար, վէ օլ ա-տէթլէր գալգմատրգճա, եէրլէրինէ իյի ա-տէթլէրին գայիմ օլամայաճագլարը աշիքեար տը։

Յօյլէ եապանի ատէթլէրին էքսէրիսի բու-հանիյէ տայիր օլտուղունտան, արամագ անլա-մագ, վէ տէֆի չարէսինէ չալըշմագ, տօղրուտան տօղրույա Կրօնական ժողովուն պօրճու իսէտե, էսէֆ իլէ օսէօյլէրիզ քի, բուհպան կիւրուհի ասլա կէօրէմէտիկինտէ՞ն մի օլա, եօխսա պաթըլ իթիգատլարը, քիլիսէճէ պիր մէն-ֆաաթ ատտ իթտիկինտե՞նմի օլա, ասլա վա-լիճէ իտինմէտիկինտէն, աշխարհականլար կէօրմէյէ, քէնտիլէրէ խապէր վիրմէյէ, ի-հապը իճրասընն պէքլէմէյէ, պաղը տէֆա տախի սիթէմ ու հագարէթ իշիթմէյէ... Լէ խուսուսիյլէ զաղէթալար, մանանա կիպի հէր լեզզէթի վիրմէյէ, եանի ճիսմանի մատ-ոէլէրտէն պաշգա, բուհանի ճիւզլէր կիպի, ուհնիտէն տախի պահս իթմէյէ մէճպուր պուլունմագտատը լար։

Թրապզոն Յայլարը իշին, կէչէնլէրտե, հէնապէլէրինի էլպիսէլէրիյլէ տէֆն իտէրլէր ոէյի իշիթտիկիմիզտէն, Թահգրգը զըմընտա մէքթուպ եազարագ, ճէվապընա պէքլէմէքտե իքէն, պու տէֆա իսէ Թէրսուստան Թարաֆըմըզա, տահա զիյատե աճընմայա վէ այըպլանմայա շայան պիր ատէթին վուգուի պիլտիրիլմիշ օլտուղունտան, Կրօնական ժողո-վուն նազարը տիգգաթընը տավէթ իթմէք նիյէթիյլէ, պէյանընա միւսարաաթ իտէ-րիզ։ Հէօյլէքի, շէհրի մէզպուր Յայլարը, պիր չօճուգ տօղտուգտան սօնրա, էկէր Մը-կրտուութիւնսուզ օլարագ էօլիւր իսէ, ճէ-նազէսինի թուզլարլար, 40 կիւն էօյլէճէ սագ-լարլար, վէ պատէհու տէֆն իտէրլէր իմիշ։

Ճէպա իթիգատլարընճա, գըրգ կիւնլիւք սալամօրա, պիր Մկրտութի՞ն եէրինէ մի կէչմէքտե տիր։

—Թէրսուստան վէ Ընտանատան ալտըղ-մըզ սօն խապէրլէրէ նազարէն, Պօղոն օղ-լու իլէ, Յաճընն առաջնորդու ալէյհինտե եազտըգլարըմըզ, օրատա օգունտուգտա, նասըլ քի էվվէլէրի պիլտիրտի իտիք, Պօ-ղոն օղլու, էօրֆիւ սայէսինտե, քէնտի հիւս-նի հալինէ տայիր պիր մահսէր իմզալաթտը-ըրպ, Մարաշ բաշասը հազրէթլէրինէ կէօն-տերմիշ, վէ օլ թարաֆը ալտահաթ մատրզընտան, Ընտանա թարաֆընա միւրաճաաթա մէճպուր օլմուշ, վէ Արիստակէս սրբազան հազրէթլէրինէ տավէթճի կէօնտերտիկի իւշ քիշիյէ օլ գատար սրգը վէ էօրֆ կէսսէր-միշ տիր քի, զանն իտէրիզ քի, միւմայիլէյհ հազրէթլէրի կիթմէտիկի հալտե, անլէր տա-խի կէրի կիտէմէյէճէքլէր տիր. վէ Խաթրիք-խանէ թարաֆընտան, միւմայիլէյհին կիթ-մէսինէ միւսաատե օլունմատրզը թագտիրտե, ըէճա իթմէք իւզրե, պիզզաթ պուրայա տա-խի կէչէճէքլէր տիր. պունտանտա գաթինա-զար, շիմտի մահսուլ վագթի օլուպ, վէ նիս-էէ Յաճընն ֆուգարասը իսէ, Ընտանայա վէ Թէրսուսա կէչէրէք չալըշուպ պիր գաչ այ զարֆընտա պիր գաչ զուրուշ փարա գա-զանտրգտան սօնրա, մէմլէքէթլէրինէ տէօ-նէրէք, օլուգ չօճուգլարընը օլտուգճա պէս-լէմէք ատէթլէրինտէն իքէն, պու տէֆա Փօ-ղան օղլու պիր սօն պարպարլըղընը տահա իճրայէ գօյարագ, Ըրիստակէս սրբազան Յա-ճընա գատէմ պասմատրգճա, քիմսէյի մէմ-լէքէթտէն տիշարը պըրագմամայա եէմին իթ-միշ, վէ ֆիլ վագտա պըրագմամագտա իմիշ։

Յաճընն չօրպաճըլարը տախի Պօղան օղլու իլէ հէմ էֆքեար օլուպ, վէ օնտանտա զի-յատե պարպար օլտուգլարընտան, ֆուգա-բանընն շու զուլումտան գուրթուլամայաճաղը տերքեար օլմաղին, վէ հիչ տէյիլ իսէ ֆու-գարանընն վէ տավէթճի պիչարէլէրին խաթրը իշին, Ըրիստակէս սրբազանընն, հէր պիր թէհ-լիքէյի կէօզունէ ալարագ կիթմէսինէ միւսաա-տե օլունաճագ տը զանն իտէրիզ։

Մէյտանտե պէօյլէ սէպէպլէր օլտուգճա, Ըրիստակէս սրբազանընն, մէճպուրի կիթմէսի լազըմ կէլմէսինի ինքեար իտէմէտիկիմիզտէն, անճագ կիթմիքլէրի սուրէթտե, հէր ճիհէթ-լէ քէնտիլէրին սագընմալարընը, խալիսանէ իսթեար իտէրիզ։

Հէլէ Պետրոս եպիսկոպոս, Ս. Յարագատա քէնտի հէյեթ ու թասվիրինի կէօրտիքտե, օլ գատար հիտտէթլէնմիշ քի, իսթիֆասընը վիրմէյէ ըգրշմը իմիշ։

Ս. Յա՜հ, վահ, վահ, նէ՞ գատար պիւյիւք պիր տէրտ, Պետրոս եպիսկոպոս օրատան ըզգ-տըզը կիպի, ֆագըր ֆուգարա բահաթ ու սէատեթի հալինի ղայպ իտէճէք տիր, ատլ ու ատալէթի գալգաճագ տըր, վէ հէր նէվվի իսլահաթ մահվ ու իզալէ օլաճագ տըր։

Պիզտէն թարաֆա իսթէտիկի՞ գատար սէ-ֆա կէլտին վարտըր քէնտույէ. էկէր քէն-տուսի տահա ատամ թարթմագ նէ իտուկին պիլմիշ իսէ, պիզ քէնտուսինին նէ՞ շղղ-քորթ, նէ՞ վատ, վէ նէ՞ գատար անպիտան օլտուղունու, պուրատա իքէն պիր իքի տէ-ֆա կէօրիշտիկիմիզտե, բէք ալեա ֆարգ ու ֆէյմ իթմիշիզ տիր, վէ շիմտիյէ գատար Յաճըն էհալիսինին չէքմքտե օլտուղու զու-լումշարտա, վէ պիղզաթ քէնտի պիր իմզա-սրտա... եանըմըզտա պուլունարագ, քէշ-ֆիմիզի թաստիգ իթմէքտե տիր։

Պու հաֆթա Ս. Էճմիսի վալեա ըէյիսի տէվվէթլու Ռէամիլ բաշա հազրէթլէրի Թա-րաֆը վալեալէրինտէն, Յաճըն ֆուգարասը հագգընտա թէսէլլի պախշ հավատիսլէր ա-լընտըզը մէսմուաթը սահիհէտէն տիր։

—Յէր գալէմտե պիր մէրագ վարտըր, պիզիմ գալէմիմիզին մէրագը տախի, պիր մատ-տէյի, թէսվիյէ օլուպ պիթէնէ գատար եագա-սընը պըրագմամագ օլտուղունտան, իշթէ պու տէֆա, եինէ, Ս. անը Ընատուր աղա մէ-սէլէսի կակասընա թէսատուֆ իթմիշ տիր։

Պունտան իքի այ գատար մուգատտէմ, մէրգումուն մուարրզլարը թարաֆինտա Ս. քեա-կէօնտերիմէսի ըզմընտա, Ռաղաքական ժո-ղով թարաֆընտան, Իգնատիոս սրբազան ճէնապլէրինէ մէքթուպ եազըլըղընն, վէ կիւ-յա տավանընն նէ օլտուղուն պիլմէյօր կիպի, միւմայիլէյհ թարաֆընտան տախի, պու թա-րաֆա սօրուլարագ իբէ ուն սէրիլմէսի, վէ վագրթ գազանրմագ իսթէնիլմէսի իւզէրինէ, միւմայիլէյհ ճէնապլէրինէ թէքրարէն, ֆէ-գաթ զէհիր զէմպէրէք օլարագ (եազը՛գ քի Իգնատիոս սրբազանա հիչ պիր շէյ թէէսսիր իթմէմէքտե տիր), պիր մէքթուպ տահա եազըլըղընն, վէ էօյլէ պօշ լագրրտըլար իլէ վագրթ կէչիրիլմէյիպ, պիր ան էվվէլ լազըմ կէչէն վէքիլին կէօսթէրիլմէսինէ հիմմէթ իթ-մէսի էմր օլունտուղուն, պիլտիրմիշ իտիք։

Յշհամտիւլահ Իգնատիոս սրբազան թա-րաֆընտան, օլ մատտէյէ տայիր, Ս. Յարչու-թիւնա պու տէֆա պիր մէքթուպ կէլմիշ տիր, վէ մաէլինտէն անճագ շու անլաշըլմըշ տըր քի, Ս. անը Ընատուր աղա իլէ մուհաքքէմէ օլմագ իւզրե, Խաթրիքխանէյէ պիր վէքիլ կէլլիպ, քէնտույի կէօսթէրէճ՛էք իմիշ. հալ պու քի, նէ՛ կէլէճէք վէքիլին քիմ օլտու-ղու պիլտիրիլմիշ տիր, նէ՛ նէրէտէն կէլէճէ-յի, նէ՛ նէ վագրթ, նէ՛ սրֆաթ իլէ կէլէ-ճէյի. վէ նէ՛տե մէզքիւր վէքիլի իպրազ իտէճէք ատամլը թարաֆընտան, լազըմ կէ-լէն վէքեալէթի իմզասը կէնտերիլմիշ տիր։

Պիզ բաթրիքխանէյէ խիթապէն, պիր ե-պիսկոպոս թարաֆընտան էօյլէ պիր մէք-թուպ կէլտիկինի իշիթտիկիմիզտէ, Ընդհ պիլիր քէնտի քէնտիմիզէ ուհթանմայա պաշ-լամըշըզ տըր, զիրա, տէյիլ պիր առաջնորդ պիր Ս. Յարչութիւնա վէ պիր Խաթրիյէ, իլ-լա պայաղը իքի ատէմին տախի պիր պիրինէ էօյլէ մէֆուսուզ սուրէթտե, պիր մէք-թուպ եազմասը ճայիզ տէյիլ տիր. չիւնքի, պիր նէվվի իսթիհզա իթմէք, վէ չօճուգ ցունճաղընա ըգրշմագ տիմէք տիր։

Իգնատիոս Սրբազան էօյլէ պիր մէքթուպ եազմագտան իսէ, պիր Ս. Հց հազարեակ եազատա, նէ գատար պագըճը, պիւյիւճիւ, վէ թըլըսըմճը վար իսէ, քէնտուլէրէ պիր սէրմայէ իտէրէք, վէ հէր պիր լուզէթինէ պինէր տիւրլիւ մանեալար վիրէրէք, սայէ-սինտե կէչինսէլէր իտի, զանն իտէրիզ քի կիթ-սէլէր տահա իյի օլուր իտի։

Ընդ տօղրուսու, երեսփոխանլարըն էքսէ-

բիսի , միամայիլեյհ ճէնապէրինէ գուրա վերէրէք , Խսթանպօլ բաթրիյի իթմէտիքէրինտէ , միլէթիմիզի պիյիւք պիր իգպալտէն մահրում գըլմըշլար տըր տիսէք ճայիզ տիր , զէրա , եալընըզ իւշ տէօրթ նէֆէր միւթէպէր զաթլարըն վէ եաղը միւշթէրիլէրին խաթրը իչին , պու մէրթէպէ քիւսթախճա հարէքէթ-լէրէ ճէսարէթ իթտիկի հալտէ , պուրատա իսկ տահա զիյատէ եաղլըլարընա չաթարագ , ֆուգարա պաշընտա բէք չօգ տօլապլար չէվիրմէյէ չըգըշաճաղը պի իշթիպահ իտի · լաքին պէրէքեա՞թ վէրսին քի , պուրատա քէնտի փարաւօնլուգ գաւազանը եուտաճագ , Մովսէս գաւազանլարը վար իտի , եանի ղաշէթալա՞ր վար իտիլէր · · ·

Հազմ իտէճէ՞ք մի տիր ճէպա Սրբազան պատրիարք հայր հազրէթլէրի վէ Ազգային վարչութիւն միամայիլեյհին պու հարէքէթի նահէվարէսինէ տախի · · ·

Հայֆա՞ քի , Ազթամար վանքընճա լազըմ կէլէն մալիւմաթ վէ վուգուֆիյէթի տախի , միամայիլեյհ կիպի պիրիսինտէ՞ն պէքլէմէքտէ տիր Վարչութիւն · · ·

— Գում Գաբուտա եանանչար իչին թօքլանըլան փարանը պիր գօմիսիօն , ֆէգաթ թամ իքի այ վագրթ կէչտիքտէն սոնրա , մարիֆէթիյլէ գայրըլըպ սարֆ օլունմասընա , Վարչութիւն թարաֆընտան գարար վէրիլտիկին պիլտիրմիշ իտիք ։

Նէ՞ եաբտը ճէպա շիմտիյէ գատար շու գօմիսիօն . քիմսէ պիլմէզ , շիւնքի գարանլըգտա տըր · էմմա գըշ կէլտի , ֆուգարա պիր իյիլիք կէօրմէտի , հալպու քի պիր թազըմ ղէվաթըն քիսէսինտէն շունճա փարալար չըգտը · · · զարարը եօգ տուր , իճրա եօգ իսկ նիյէթ վար տըր , վէ պազը տէֆա նիյէթտէ իճրա եէրինի թուրթար , իլա պիզիմ ազգասէր աղալարըն ուսուլինճէ · · · զարարը եօգ , պու սէնէ պիր իյիլիք եաբըլմազ իսկ , կէլէճէք սէնէ եաբըլըր , էմմա իւշիւնճիւ սէնէտէ փարալարըն հէր պիրիսի պիրէր ոլ՞ դաբ էֆ էճլի ռէվոգ գուրսաղընա տիւշէր իմիշ · · , տահա իյի ե , միլէթ տէտիյինտէ քէնտի տինտարլարընը վէ էհլի սէվապլարընը պէսլէմէլի տիր · · · Վագաա պու շիւբհէլէր հէր ատէմ հագգընտա ճայիզ տէյիլ տիր · Հալպու քի իշտէ նիզամ օլմայըպ , վէ գարանլըգտա իշ կէօրիւլտիքճէ , վէ ղաղէթալարտա պիր շէյ իլան սլունմատրգճա , վէ նիչէ սայիր էմմալէրտէն պաշգա , Խալը գաբու եանկընը փարալարրտա կէօպիւմիւլ էօնիւնտէ օլտուգճա , վէ հէր ատամըն ֆիքր ու նիյէթի , թապիի սլարագ աննընտա եաղըլը օլմատրգճա , թապիաթիյլէ շիւբհէ իթմէյէ հագգըմըզ վար տըր տէյէպիլիզ ։

Իշիթտիկիմիզէ կէօրէ , պաղըլար թօքլանան փարայը մէզքիւր գօմիսիօնա թէսլիմ իթմէք իսթէմէյօրլար իմիշ , վէ գօմիսիօն տախի պաղը եէրտէ պուլունան փարալարը հիչ սօրուպ անլամագտա տէյիլ իմիշ , հաթթա գույումճու էսնաֆընտան թօքլանըլմըշ օլան 10պին ղուրուշ մէպլաղ , հալեա պուլունտուղու եէրտէ պէքլէմէքտէ իմիշ ։

Պիշ պունա թէաճճիւպ իթմէյիզ շիւնքի , շիմտիյէ գատար թայլին օլունան գօմիսիոնլարընն անճագ խսիմլէրինի ղաղէթալարտա օգուսյուպ , վէ իշ ու իճրալարընը իսէ , նատիրէն կէօրէպիլմիշիզ տիր · շիւնքի անգարիա իլէ իշ կէօրտիւրմէնին վագթի կէչմիշ օլտուգտան պաշգա , թէսթիյի գըրանտա պիր , սույու կէթիրէնտէ պիր օլան պիր վագըթտա եաշամագտայըզ ։ Վ իրէլի՞մ մի շու սէյլէտիկիմիզէ պիր միսալ , եախօտ աչալը՞մ մը եինէ շու Մոմճեան Մկրտիչ աղա մէսէլէսինի ։

Պունտան 20 կիւն գատար էվվէլ , Մասիսին 663 նուսխէսինտէ կէօրիւլէն Պաշտօնական Ծանուցումտա , պաշլըճա տիգգաթէ շայան իքի խուսուս վար իտի ։ 1° Հ դէյն ծթաաոր ԵՒ հասուռ ֆնոռ-ԸՆ-ՆԸ կրնայ ղոյն լ-ՅԵԼ (եալընը եագընտա պուլունան վէ լայըգը սուրէթտէ թէֆթիշ իտէն անը հալ իտէպիլիր) տէնիլմէսի , վէ , 2° Հաղորդական ֆոլՂԸ կը յաուայ որ այս մասնաֆողովը ֆանի մը օրէն ի-ը պեղակ-ֆէրը կը մաղուցանէ (մէզքիւր գօմիսիօնուն պէր ֆաշ կէնտի մազպաթասընը թագտիմ իտէճէկի , Հաղաքական ժողովուն էմէլինտէն տիր) տէնիլմէսի տիր ։

Պիրինճինին աճայիպլիյի շուրատա տըր քի , Թադէոս աղա Պէկեան զաթէն Տընտեսական խորհուրդն ատենադպիրի օլուպ , տիմէք տիր քի , շու մէսէլէնին բէք եագընընտա պուլունուպ , վէ իլմի բագամճա վէ տէֆթէր ուսուլինճէ իսկ , մալիւմաթը մաթլուպսէսի պուլունտուղու , շէյլէ քի սինին սաղերինէ պագմայարագ , էվվէլքի Հաղաքական ժողով , մէրգումու պաշլըճա օլ մալիւմաթը իչին խասէթէն օլ մէմուրիյէթէ ինթիխապ իթմիշ , վէ մէրգումուն տախի , Մոմճեան Մկրտիչ աղայա իֆթիրա իթմէյէ հիչ պիր սէպէպի օլամայըպ , վէ ղարազընա օլսուն իֆթիրայը իրթիքապ իթմիշ օլսա տախի , տէֆթէրլէր մէյտանտէ օլուպ , վէ պէօյլէ պիր վագըթտա , քիմսէնին եութմայաճաղը թապիի օլտուղու հալտէ , անճագ քէնտի մէմուրիյէթի իգթիզասընճա , վաճիպէ ի զիմմէթինի իճրա իթմիշ , վէ լայէբայլ ՌԷՖՌԷՆ էֆէնտի , Մկրտիչ աղանըն տէֆթէրլէրինի , քեամիլէն նիզամ վէ էմնիյէթէ մուղայիր պիր սուրէթտէ պուլմուշ , անինտէ Տնտեսական խորհուրդա խապէր վերմիշ , պատէհու Հաղաքական ժողովա պիտ տէֆթար իսթար իթմիշ , վէ Հաղաքական ժողով թարաֆընտան Ֆըրէնքեան Յակոբ էֆէնտի մուվաճէհէսինտէ , մէրգումուն տէֆթէրլէրինէ պագըլմասը միանասիպ կէօրիւլմիշ իքէն , պէշ այտան պէրու , հալեա պու կիւնէ գատար սիւրիւրլէնմէսի , վէ հալեա մ՝ոռաոռ վէ հասուռ ֆնոռ-ԸՆ-ՆԸ օլունամամասը , տօղրուսու , աղ թէճճիպ իտէճէք պիր շէյ տէյիլ տիր ։

Վ է իքինճինին աճայիպլիյի շուրատա տըր քի , պագըլաճագ շէյ անճագ պիր գաչ տէֆթէր , վէ տիգգաթի օլունաճագ շէյ իսկ , մէղքիւր տէֆթէրլէր նիզամընտա վէ էմնիյէթէ շայան սուրէթտէ՞մի տիրլէր , եօխսա տէյիլ միտրլէրտէն իպարէթ իքէն , պէշ այ սիւրիւքլէնտիքտէն , վէ պիր գաչտա գալըպա տէօքիւլսիւքտէն սօնրա (ինշալահ պիր գաչ պաշգա գալըպա տահա տէօքիւլէրէք պէշ ալթը այ տահա սիւրիւքլէնմէզ · · ·) , արթըգ պիր գաչ կիւնէ գատար մաղպաթասընն Հաղաքական ժողովա , գօմիսիօնու թարաֆընտան թագտիմ իտիլմէսինէ իւմիտ կէօսթէրիլմիշ տիր , վէ պու կիւն ճիւմա կիւնիւ իսկ , պիզիմ պու սաթրլարը եաղտրըլմըզա կէլինճէյէ գատար , թամ 19 կիւն օլմուշ տուր , հալ պու քի , հէնուզ հիչ պիր շէյ կէօրիւլմէմիշ տիր , վէ մէրգում տախի , Սահմանագրութիւնա զըտ , վէ Հաղաքական ժողովուն էմրինէ մուղայիր օլտուղու հալտէ , հալեա միլէթ խըտմէթինտէ գուլլանըլմագտա տըր ։ Իմմա , Եղեմտից հոգաբարձութիւն քէֆալէթ իթմիշ իմիշ , իշթէ պունա գրրպա եամասը տերլէր , քիմսէ պէօյլէ գութի գուլլիլէրի եութմազ արթըգ · էմմա էհալի սիւքիւթ իտէր իմիշ , էվվէթ սիւքիւթ իտէր , շիւնքի ագըլլըլըգ շիմտիքի հալ պու տուր , զէրա վուրտում տույմազ պուրճու հիւքմիւնտէ պուլունմագտայըզ · · ,

Իմտի , մատամ քի , Եղեմտից հոգաբարձութիւն աչըգտան աչըզա Մկրտիչ աղայա թասահուպ իթմէքտէ տիր , մատամ քի մէրգումուն թէտպիրլի վէ զէմանէյէ ույղուն էթվար ու հարաքեաթը սայէսինտէ , քէնտույէ սուրբ տէյի թաբընանլար , պիր տախի թուրբ տիմէյէ իրթիքեապ իտէմտիքէրինտէն , հիչ տէյիլ իսկ մէճպուրի սիւքիւթի իթթիխազ իթմէքտէ տիրլէր , վէ մատամ քի Տնտեսական խորհուրդ վէ Հաղաքական ժողով իշի ուզաթմագտա տըր , վէ գօմիսիօնուն տախի պիր մազպաթասը կէօրիւլէմէքտէ տիր , տիմէք տիր քի պիզ , վէ պիզիմ կիպի իշտէն ուզագտա օլանլար , թապիաթիյլէ , ագլ ու ֆիրասէթիմիզէ միւրաճաաթ իլէ , սուրէթի զահիրէտէ պուլունան հալլէրէ , վէ թապիի տէլիլլէրէ թէվֆիգան , քէնտի գրյաս ու էֆքեար վէ իթիգատըմիզը պէյանէ մէճպուր օլուրուզ ։

Խիւլասայի քէլամ տիմէք իսթէրիզ քի , շիւնքի , Թադէոս աղա Պէկեան հէմ իշին բէք եագընընտա իտի , վէ հէմտէ հասուն քննութիւնա բէք ալեա միւգթէտիր իտի ,

շիւնքի մէմուրիյէթինին իգթիզասընճա վաճիպէյի զիմմէթինի էտա իթմիշ , վէ Մըկըրտիչ աղանըն տէֆթէրլէրինին ույղունսուզլուղուն միլլէթիմիզէ խապէր վերմիշ իտի ,

շիւնքի Թադէոս աղանը էսկի վէ եէնի պիր զարարա մէպնի պէօյլէ պիր իֆթիրայա չըգըշտըղն քիմսէ իտտաա իտիպ վէ քիմսէ իսպաթ իտէմմիշ տիր ,

շիւնքի պիր ատէմ գապահաթը տըր տէյի մէյտանէ չըգըպ ազվիյաթ իթմէք բէք կիւճ պիր շէյ օլուպ , վէ մուղայիրի օլարագ , հագգընը կէօսթէրմէք բէք գօլայ , բէք սէվապը , վէ հէրքէսին ճէսարէթ իտէճէկի պիր շէյ տիր ,

շիւնքի , Տնտեսական խորհուրդ քէնտի ատենադպիրինին ազվինէ գարշը , « Խա՛յր , Մկրտիչ աղանը տէֆթէրլէրինտէ հիչ պիր ույղունսուզլուգ եօգտուր , նիզամ վէ զիմմէթէ մուվաֆիգ տըր , վէ էմնիյէթէ շայան տըր տէյէմէյիպ , պէշ այտան պէրու , եան չիզմիշ տիր ,

շիւնքի Եղեմտից հոգաբարձութիւն , Հաղաքական ժողով , վէ եէնի գօմիսիօն տախի այնի գօրգուտա պուլունմուշլար տըր , վէ քէզալիք , Մկրտիչ աղանը տէֆթէրլէրի ա. լէյհինտէ զուհուրա կէլէն շիւբհէլէրին քեաֆֆէսի վահի տիր , վէ Պ · Պէկեանը իտտաասը վէ գրյասը ֆասիտ տիր , վէ եանլըշտը տէյէմմիշլեր տիր , վէ

շիւնքի , հէր պիր շէյ պէր թարաֆ , Մկրտիչ աղանը կէօսթէրտիկի տէֆթէրլէրին սօնրատան տիզմէ օլտուղու անլաշըլմըշ , ասըլ իշէ եարայաճագ օլան եէվմիյէ տէֆթէրլէրինի , զայպ իթտիմ ֆալան տէյէրէք կէօսթէրէմէտիկի կէօրիւլմիւշ տիւր · · · տիմէք տիր քի , պիզիմ պու սէյլէտիքլէրիմիզի , գավի վէ աչըգ սուրէթտէ օլարագ ճէրհ իտիճի , Վարչութիւն թարաֆընտան , շու մէսէլէյէ տայիր պիր գարար եա հիւքմ մէյտանէ կէլինճէյէ գատար , պիզիմ իչին , վէ քեաֆֆէյի պիզիմ թէֆէք քիւրէրիմիզի գապուլ իտէն զաթլար իչին , Մոմճեան Մկրտիչ աղանը տէֆթէրլէրի էմնիյէթէ շայան տէյիլ տիր , վէ պինաէն ալէյհ , քէնտի շախսը տախի թապիաթիյլէ , շու մէմուրիյէթինճէ էմնիյէթսիզլիք թահթընտա պուլունմագտա տըր · էմմա Վարչութիւն իսթէրտէ մէրգումուն էօնիւնէ ազիզ տիր տէյէրէք կիւնլիւքլէր տախի թիւթտիւրիւր իմիշ , Ալլահ միպարէք իտիպ , վէ ահտ ու նիյէթլէրինի գապո՞ւլ իյլէսին , Մըսըր չարշըսընտա կիւնլիւյիւն պօլուղու վարտը , էլ վէրիր քի պիզտէ սէրպէսթճէ , հէր քէսին հրեշտակ տէտիկինէ , շէյթան հէյեթինտէ կէօրտիւքճէ , շէյթան չաղըրմայա մէէզուն օլալըմ , վէ էլվէրիր քի , թարիխլէր իչին սէրմայէ պըրագմըշ պուլունալըմ քի , պարի պիզտէն սօնրա կէլէնլեր , շիմտի քի վարչութիւնլարը էֆալ ու հարաքեաթընտան , հիսսէ՞ ալընլար · · ։

Ե՞հ մէլուն ղաղէթալար , պու իշին պու գատար ալանըպ տալանմասընա , եալընըզ սիզ սէպէպ օլտուունուզ , վէ քի՞մ « իլիր նէ՞ գատար տահա տալանտրրաճագսընըզ ։ Նէ՞ ըէտէ գալտըլար , օլ էսկի , տէվէլէրին գամպուրլարըյլա եուտուլապլտիքլէրի՞ կիւնլեր · · ։

ԻՐԱՒՈՒՆՔ ԱԶԳԱՑ

Պու իսմ իլէ , աշխարհաբար լիսան իւզրէ , 200 սահիֆէտէն միւրէթթէպ օլտուղու հալտէ , կիւլշէնի քիթապէթիմիզտէ , կէչէն հաֆթա պիր կիւլ տահա րունիւմայի զուհուր օլմուշտուր , վէ Օ՝ինճ՝ըլի խանտա եօգարու գաթտա , Կիլիկիա օտասընտա , 10ար ղուրուշա սատըլմագտա տըր ։

Մէզքիւր քիթապէն միւէլլիֆի Մկրտիչ պէյ Տատեան օլուպ , վէ միւթէրճիմի տախի , փարիստէ հէքիմլիք թահսիլ իթմէքտէ օլան Յանուէլ էֆէնտի Իւթիւճեան տըր ։

Մէզքիւր քիթապ , անճագ տէվլէթճէ պիլինմէսի լազըմ կէլէն շէյլէրտէն պահս իտիպ , միլէթիմիզճէ բէք չօգ էլղէմիյյէթի եօգ իսէտէ (չիւն քի էօյլէ շէյլէրի օգույուպ տա մաէլինի անլայա պիլէնլէրին , ալէսսէվիյէ Յվրօպա լիսանլարընա աշինա օլտուգլարը , վէ Յվրօպա լիսանլարընտա իսէ , բէք միւնթազամ վէ մուֆասսալարը պուլունտուղու տէրքեար տըր) , մատամ քի միլէթիմիզ կ՝ուլշէնի կիւլիւ տիւր , հէր հալտէ իվհարը մէմնունիյյէթէն էլղէմիյյէթինի թանըմալըյըզ , վէ խուսուսիյլէ քի , պիր պիւյիւք զաթ էվլեատը գալէմ մէյտանընա չըգարագ , ագրանընա իպրէթ օլմուշ , վէ սաթրլան քիթապլարըն փարասընը տախի , Ընձանուէր ընկերութիւնա իհտա իթմիշտիր ։

Հալպու քի , տիգգաթէ վէ թայլիպ օլունմայա շայան իքի մատտէ վար տըր քի , բերտէյի սիւքիւթ իլէ կէչէմէյիզ ։

Վհիթապը մէզպուրու Մկրտիչ պէյ լիսանը Ֆրանսէվի իւզրէ գալէմ ալտրզընտան , հէր նէ գատար Մանուէլ էֆէնտի մարիֆէթիյլէ Յրմէնիճէյէ թէրճէմէ օլունմուշ իսէտ , էվվէլինտէ , Ֆրանսըզճա օլարագ , միւէլլիֆին պիր մուգատտէմէսիյլէ , պիրտէ Ֆրանսըզ մուալիմլէրինտէն պիրիսի թարաֆընտան , մէրգում Մկրտիչ պէյէ խիթապէն եազըլմըշ օլան պիր մէքթուպ վազ օլունմուշ տուր ։

Վհիթապը մէզպուրտաքի մուգատտէմ վէ մէքթուպուն թէրճէմէլէրինտէ պուլունան զըտտիյէթ , վէ էրմէնիճէ լիսանընընն շիրազէսիզլիյի , աղ չօգ էրմէնիճէ իլէ ֆրանսըզճայա աշնա օլանլարընն , իլք պագըշտա կէօզլէրինէ վուրմագտա տըր ։

Կէրչի էօյլէ պիր պիյիւք , նազիք , վէ միւհիմ մատտէ իւզէրինէ եաղըլան քիթապտա , զայէթ թէմիզ լիսան , վէ ֆասիհ իսթիլահ իսթիմալ օլունմասը , վէ թէճճէմէսինէ իսէ զի.յատէսիյլէ տիգգաթ պուլրուլմասը էլղէմիյյէթտէն տիր , լաքին « վարընը վերէն ուսթանմամըշ տըր » տարպը մէսէլէսինի տէր խաթրը իտէրէք , օլ խուսուսու հօշ կէօրիւրիւզ ։ Ֆէգաթ իքինճի մատտէյէ կէլէնտիքտէ , ասլա եօղիւր գապուլ իթմէզ մէրթէպէլէրտէ տիր տէսէք ճայիզ տիր ։

Հէյլէ քի Ֆրանսըզճա մէքթուպտա , Մկրտիչ պէյէ , Բրէնս էլդապը , պիր գաչ տէֆա վէրիլտիքտէն պաշգա , էրմէնիճէսի տախի . էշխան թէրճէմէ օլունմուշ տուր քի , թամ օնուն թէրճէմէսի տիր , հալ պու քի Մկրտիչ պէյէ նէ՞ Ֆրանսըզճա Բրէնս իւնվանը վէրիլէպիլիր , վէ նէտտէ էրմէնիճէ էշխան սրֆաթը , զէրա Բրէնս էլդապը վէրիլէճէք ատէմ , եա իմբերաթար վէ եախօտ գրալ էվլեատը , վէ եախօտ ֆամիլեասընտան պիրիսի օլմալը տըր , վէ եախօտ , Ուլահ Պուղտան , Սըրպ վէ սայիրէ պէյլէրի կիպի , պիրէր հիւքիւմէթ սահիպի պուլունմալը տըր · վագաա թիւրքճէէտ , Բրէնս վէ էշխան լուղէթլէրի պէյ տէյի թէրճէմէ պլունուրլար , լաքին էրպապը մալիւմաթ բէք ալեա պիլիր քի , թիւրքճէէնին պէյ սրֆաթընն մանեա վէ գուվվէթի պիր պիրինտէն բէք չօգ ֆարգը օլարագ , պիր գաչ տիւրլիւ տիւր ։

Պէօյլէ վահի իտտաա վէ թէքէպպիւր էսէրլէրի , Մկրտիչ պէյին քէնտիսինէ , ֆամիլեասընա վէ միլլէթիմիզէ պիր շէրէֆ սայլամատրգտան պաշգա , միլէլի սայիրէնին իսթիհզասընը տախի մուճիպ օլաճաղընտան , ատէթա պիր լէքէ տախի ատտ օլունաճաղը շիւբհէսիզ տիր ։

Նասըլ օլմուշտա , Մկրտիչ պէյ քէնտիսի իչին , ֆարիս կիպի պիր մէմլէքէթտէ ,

ճարի օլաճագ ահքեամը թէֆթիշէյէ, վէ սայիր վազայիֆի, թարաֆը Մէշէյխէթբէնահիտեն թէսթիր օլունաճագ թէնպիհնամէ իլէ թայեին գըլընաճագ տըր։

ՄԷՃԼԻՍԻ ԹԻՄԵԻԶԻ ՀՈՒԳՈՒԳ

Օն սէքիզինճի մատտէ։ Ա՝իլայէթտէ պիր պիւյիւք Մէճլիսի Թէմեիզի Հուգուգ Օլուպ, Տերէճէյի սանիյէտե (օլան) Էլվիյէ Թէմեիզի Հուգուգ մէճլիսլէրինին, պատէլ բույէ։ ուսուլէն վէ գանունէն իսթինաֆ իտէճէքլէրի տաավիյի Հուգուգըյեէյի բույեէթ ու հիւքմ մէմուր օլաճագ տըր։

Օն տօգուզունճու մատտէ։ Ա՝իլայէթին մէճլիսի թէմեիզի հուգուգ, միւֆէթթիշի հիւքքեամըն բիյասէթի թահրիրնտա օլարագ, սուրէթի ինթիխապլէրի (մէճլիսէ էհալինին գուրա իլէ, պիզիմ Մահմանագրութիւնճա օլտուղու կիպի ատամ սէչմէք տիմէք տիր), պէշինճի պապտէ պէյան օլունաճագ օլան միւմէյեիզ նամիյլէ, իւչիւ միւսելլեմ, (Իսլամ) վէ իւչիւ ղայրի միւսելլեմ (Խրիսթիյան եախօտ Էհհուտի, եանի Իսլամ տեյիլ), ալթը ազատան միւրէքքեպ օլաճագ, վէ իշ պու մէճլիստէ, ումուրու հուգուգըյեէյէ վագրֆ, թարաֆը Տէվլէթտէն մէնսուպ, պիր մէմուրու մախսուս պուլունաճագ տըր։

Էրիկիրմինճի մատտէ։ Իշ պու մէճլիսի թէմեիզի հուգուգ, էվվէլա էհալիյի իսլամիյէյէ այիտ օլուպ, մէհաքիմի շէրիյէտե բույեէթի լազըմ կէլէն, վէ քէզալիք էհալիյի ղայրի միւսլիմէյէ այիտ օլուպ, իտարէյի բուհանիյէլէրինտե կէօրիւլէն տաավիյի մախսուսէտէն, վէ սանիյա մէճլիսի ճինայաթտե թէտգըգ վէ բույեէթ օլունան տավալէրտէն, վէ սալիսա սըրֆ ումուրը թիճարէթէ միւթէալլիգ օլուպ, մէճլիսի թիճարէթտե բույեէթ օլունան խուսուսաթտան ղայրի, գանունի վէ նիզամի ֆասլ ու հասմ օլունաճագ տաավինին բույեէթ վէ թէտգըգնէ մէմուր տուր։

Էրիկիրմի պիրինճի մատտէ։ Ա՝իլայէթին մէճլիսի թէմեիզի հուգուգունտա ֆասլ վէ հիւքմ օլունան տաավի, միւֆէթթիշի հիւքքեամըն վէ միւմէյեիզլէրին միւհիւրլէրիյլէ մէմհուր մազպաթա իլէ, վալիյէ արզ օլունուպ, վալի թարաֆը տէվլէթի Ա՝լիյէտէն մէէզուն օլտուղու տերէճէտե հիւքիւմլէրինի իճրա իլէ, տայիրէյի մէզունիյէթին խարիճինտէ օլանլարընը, մէրքէզի հիւքիւմէթի Ա՝էնիյէէնին թէտգըգ վէ էմրինէ արզ իտէճէք տիր։

ՄԷՃԼԻՍԻ ԹԻՃԱՐԷԹ

Էրիկիրմի պէշինճի մատտէ։ Գանունը թիճարէթին թայեին իթտիկի շէքլ վէ ուսուլտէ օլմագ, վէ վազայիֆի միւրէթթէպէսինի, գանունու մէզքիւրուն թահտիտ իյլէտիկի տերէճէտե իֆա իյլէմէք իւզրէ, պիր բէյիսի մախսուս սուս իլէ, միւթէատտիտ ազատան միւրէքքեպ օլարագ, վիլայէթին պիր մէճլիսի թիճարէթի օլաճագ, վէ իշպու մէճլիս, սանճագլար մէճլիսի հիւքմլէրինի իսթինաֆ իտէճէքտիր։

Էրիկիրմի ալթընճը մատտէ։ Ա՝էրքէկլի վիլայէթէ մէրպուութ օլան սանճաղընն պիր գալիմագամը, վէ սայիր լիվալէր կիպի, մէճլիսի իտարէ վէ թէմեիզի հուգուգ, վէ մէճլիսի ճինայէթի, վէ մէճլիսի թիճարէթի օլուպ, իշպու մէճլիսլէր, լիվա մէճլիսլէրինին վազայիֆինի իֆա իյլէտիքտէն պաշգա, մէրքէզի լիվասընա մէրպուութ գազաճա օլան ումուրու միլքիյէ վէ հուգուգըյյէսինի տախի բույեէթ իտէճէք տիր։ Ա՝էրքէզ լիվասընըն գայիմագամը, խուսուսաթը ումումիյյէտէ, վալիյի վիլայէթէ իանէթէ մէմուր օլաճաղը միսիլու, վալինին ղըյապը հալինտէ, պուլունաճաղը մէճլիսլէրտէ, բիյասէթ իյլէյէճէք տիր։

ՖԱՍԼԸ ԵՎԼԻՈ

ՎԻԼԱՅԷԹԻՆ ՈՒՄՈՒՐԸ ԽՈՒՍՈՒՍԻՑԷՍԻ

Էրիկիրմի եէտինճի մատտէ։ Ա՝իլայէթտէ պիր մէճլիսի ումումիյի վիլայէթ օլուպ, պէշինճի պապտէ, սուրէթի ինթիխապլարը թայեին օլունաճաղը վէճհլէ, իքի միւսելլեմ, վէ իքի ղայրի միւսելլեմ օլմագ իւզրէ, հէր սանճագտան ինթիխապ վէ իրսալ օլունաճագ ազատան միւրէքքեպ օլաճագ. վէ իշպու մէճլիսին բիյասէթի վալիտէ, վէ բիյասէթի սանիյէսի, մէմուրինտէն, վալինին թայեին իտէճէկի զաթտէ օլաճագ տըր։

Էրիկիրմի սէքիզինճի մատտէ։ Իշպու մէճլիսի ումումի, սէնէտտէ պիր տէֆթա, մագարը վիլայէթտէ իճթիմա իտէճէք տիր. վէ միւտտէթի իճթիմաի վէ միւզաքէրաթը, Նիհայէթ գըրգ կիւնիւ թէճավուզ իթմէյէճէք տիր։

Էրիկիրմի տօգուզունճու մատտէ։ Մէճլիսի ումումիյի վիլայէթ, էվվէլա տախիլի վիլայէթտէ պուլունան թուրուգը սուլթանիյէ (ճատտէ եօլլար), վէ գազա վէ գուրատա պուլունան թուրուգը խուսուսիյյէնին թէսվիյէ վէ մուհաֆազասը, վէ էպնիյէյի ումումիյյէյի պէլէտիյյէնին ինշաաթ վէ թամիրաթ վէ մուհաֆազասը, վէ պու խուսուսլարտա, էլ'էյէ վէ գազա էհալիսինին միսթետիյաթընընը թէտգըգ վէ միւզաքէրէսի, սանիյա մուհաֆազայի թուրուգա տայիր խուսուսաթը միւթալաասը, սալիսա ումուրու զիրաաթ վէ թիճարէթին թէվսի վէ թէսհիլինէ տայիր քէյֆիյաթը միւզաքէրէսի, բապիա էլվիյէ, վէ գազա, վէ գարա վէրկիլէրինին թատիլ վէ թէսվիյէսինէ տայիր խուսուսաթը միւթալաասը մատտէլէրինէ մէմուր տուր։

Օթուզունճու մատտէ։ Ա՝էր սանճագտան կէլէճէք մէմուրլար, օլ սանճաղընն ումումէն, վէ հէր գազանընն խուսուսէն արզ իտէճէքէրի միւսթեսիյաթը (իսթիտալարը), մէճլիսի վիլայէթէ թէպլիղէ մէմուր օլուպ, թէպլիղաթլարընը գապլէլ իֆա վալիյէ արզ իլէ, հէր գանղի մատտէնին մէճլիստէ միւզաքէրէսինի վալի էմր իտէր իսէ, անընն մէվգըի միւզաքէրէյէ գոնուլմասը լազըմ կէլէճէկի կիպի, մէնաֆիի ումումիյեէյի վիլայէթէ այիտ օլուպ, վալի թարաֆընտան տօղրուտան տօղրույա օրթայա գոնուլան մէվատ միւզաքէրէ օլունաճագ տըր։ Մէճլիսի ումումի եալընընը պէյանը բէյէ մէէմուր օլուպ, պունուն իճրաաթը, հիւքիւմէթի Ա՝էնիյեէյէ այիտ օլաճաղընտան, մէճլիսի ումումինին միւզաքէրէսինէ մէէմուր օլտուղու խուսուսաթընը գարարընը միւթէզամմին օլան մազպաթալար, վալի թարաֆընտան, մէրքէզի հիւքիւմէթի Ա՝էնիյեէյէ արզ վէ թէպլէղ օլուպ, միւթալլիգ պույրուլաճագ էմր ու իրատէյի սէնիյեէ իւզէրինէ, մէվզուի իճրայէ գոնուլաճագ տըր։

Պոֆէօր կէլէճէ։

—Լէվանտտա օգունտուղունա կէօրէ, պիրի Գալաթատան պիւյիւքտէրէ վէ Պուրկազա գատար, վէ տիկէրի տախի Իզմիտտէն Գոնեաեա վէ Ա՝լայեայա գատար տէմիր եօլլար ինշասը զըմընտա, պիրէր Գումբանեա թարաֆընտան իսթիտալէր վուգուա կէլտիկինտէն, Պապը ալիտե իւզէրլէրինէ միւզաքէրէ օլունմագտա իմիշ։

— Տիյարը էճենէպիյէտէն մէմալիքի մահրուսէյէ կիզլիճէ կէլէն պարութլարը իշնտիպ վէ կէօրիւպ հիւքիւմէթէ խապէր վիրէնլէրէ, զաթէն ինճէ պարութուն օգգասը ալթը պուչուգ, վէ գապասընընն տէօրթ ղուրուշ իթիպարիյլէ հիսապ օլունարագ, եիւզտե սէքիզի պախշիշ վէրիլմէքտե իքէն, պու տէֆա իսէ, Մէճլիսի վալեատա ինճէ վէ գապա պարութլարընը միւսավիյէն օգգասը 20 ղուրուշտան հիսապ օլունարագ եիւզտե սէքիզինին խապէր վէրիլմէսինէ գարար վէրիլմիշ, վէ օլ պապտէ իճապ իտէն իրատէյի Հ՝ահանէ միւթէալլիգ պույրուլմուշ տուր։

—Պունտան իքի սէնէ էվվէլ, Թունա իրմաղընտա, Տէմիր գալու նամ պէլալը մահէլտե ղարգ օլան Միլիսթրէ նամ վալօր, պու սէնէքի բահմէթլէրին ջօգլուղույա սուլար պէյատէսիյլէ եիւքսէլմիշ օլտուղունտան, սէլամէթէ ջըգարըլմըշ, վէ Ա՝իտինտե թամիր գըլընտըգտան սօնրա, պու թարաֆա կէօնտէրիլտիկի Ժուրնալտա օգունմուշտուր։

—Կէչէն հաֆթա ֆամիլեա սահիպի Ֆըրանսըզըն պիրիսի, պիր իլլէթի միշքիլէյէ կիրիֆթար պուլունմասը էճիլտէն, ախշամտան օրուգ ջօճուղույլա թաամընը իտիպ էյլէնտիքտէն սօնրա, քէնտի օտասընտա եաթմայա կիթտիքտե, ազզը իչինէ պիր թապանճա սըգարագ, քէնտու քէնտույի հէլաք իթմիշ տիր։

—Միսամ պէյի հազրէթլէրինին զէվճէլէրի Փարիստէ պուլունմաղին, Ա՝էն—Գլու սէրայընտա, իմբէրաթօրիչա հազրէթլէրի տախի հազըր օլտուղու հալտե, հուզուրի իմբէրաթօրիյէ գապուլ օլունտուղու հավատիսաթան տըր։

—Գարա—տաղ պէյի քեաֆիֆէյի էհալիսինին սիլահլանմասընը էմր իթմիշ տիր։

—Կէչէնլէրտե, պազը ճիւնհալարընա մէպնի Իսթանպօլա ճէլպինի պէյան իթտիկիմիզ Թօգատ միտրօպօլիտի ճէնապլէրինին թէօհմէթի թէպէյյիւն իթտիկինտէն, պսակընա մնակընա պագըմայարագ, մէմուրիյյէթինտէն ազլ իլլէ, եէրինէ պաշգասը թայյին օլունմուշտուր։

Ի՝կէր շու իճրա Ի՝րմէնի բաթրիքխանէսինտե տախի, ջօգ տէյիլ եալընըզ պիր գաչ տէֆա կէօրիւլմէյէ պաշլասա, նիչէ ուղուրսուզլարը, գօրգմայա վէ ճիւզիւ քիւլլի իսլահը հալէ չալըշմայա պաշլայաճագլարը պի իշթիպահ տըր։

—Օտեան Գրիգոր էֆէնտի իլէ, Իսթիմարաճեան Գէորգ էֆէնտինին իրատէլէրի սատըր պույրուլմուշ օլտուղունտան, զանն իտէրիզ քի, կէլէճէք հաֆթա սավպը մէմուրիյեէթլէրինէ միւթէրահի օլաճագտարըլար։

Օտեան Գրիգոր էֆէնտինին եէրինէ, թահրիրաթը խարիճիյէ օտասը միւմէյեիզի պուլունան Սարգիս էֆէնտի Ա՝համամճեան, սէրխալֆէ, վէ Սարգիս էֆէնտինին եէրինէ տախի, բիւթպէյի սանիյէ սընըֆը սանիսի իլէ, Կոստանդ էֆէնտի Կոստանդեան միւմէյեիզ նասպ ու թայեին պույրուլմուշտուր։

—Միւֆէթթիշ Ա՝հմէտ Ա՝էֆիդ էֆէնտի հազրէթլէրի, տէր Սէատէթէ ավտէթ իթմիշ տիր։

—Ֆէլաքէթ ֆէլաքէթ իսթիւնէ կէլիր ֆէհվասընճա, զաթը հազրէթի Սատարէթէնահիյի պիր պիւյիւք ֆէլաքէթ տահա, կիրիֆթարը հիւզն ու մաթէմ իյլէմիշ տիր, շէյլէ քի Յօսէնէ ագտէմ աղմի տարի պագա իյլէյէն մախտումլարը Ռեազիմ պէյին տօգուղ եաշընտա պիր մախտումի, պու տէֆա վէֆաթ իթմիշ տիր։

—Իզմիր վալիսի Գապուլի բաշա հազրէթլէրինին իսթիֆա իթմիշ օլմալարը խիլաֆէ չըգմըշ տըր։

—Ա՝լաֆրանգա նոյեմբեր 19տա Պրուսատան Գուրիյէյէ եաղըլտըղընա կէօրէ, հալեա հիւքիւմէթի մահէլլիյէ թարաֆընտան, եօլլարտա վուգու պուլմագտա օլան ույղունսուզլուգլարընը տէֆի չարէսինէ լայըգըյլա հիմմէթ օլունմատրգտան պաշգա, հաթթա օլ կիւնէրտե, ախշամընն սաաթը օնու բատտէլէրինտե, բօսթա կէչտիքտէն պիր չէյրէք սօնրա, Պրուսա իլլէ Ա՝ուտանեա արասընտա օն նէֆէր եօլճու սօյուլմուշ, վէ բօսթայը վուրմագ նիյէթինտե օրատա պէքլէմէքտե օլտուգլարը տէրք օլունմուշ տուր. չունքի, բօսթա օլ կիւն ատէթի գատիմէսինտէն եարըմ սաաթ էվվէլ չըգմըշ օլտուղունտան, պէս պէլլի իւմիտլէրի պօշա չըգմըշ տըր։ Մէրգուման հայտուտլար պիր զապթիյէնին տախի սիլահլարընը սօյտուգտան պաշգա, իսթիհզանէվիտէն օլարագ, հայտե, "բաշայատա պիզտէն սէլամ սէօյլէ" տէմիշլէր տիր։

Պու խըրսըզլար եալընըզ տէօրթ քիչի օլտուգլարընտան անլաշըլտըղընա նազարէն, օնտան իւչ հաֆթա էվվէլ, Իզնիկ եօլունտա, հէր նէ գատար ինանըլմազ սուրէթտե իսէ, սահիհ օլարագ, եիւզ նէֆէր գատար եօլճու սօյմուշ օլանլար օլտուգլարը, թախմին օլունմագտա իմիշ։

Ա՝հմէտ Ա՝էֆիդ էֆէնտի հազրէթլէրինին, օլ ճիվարտան ուզագլանմասը, խըրսըզլարըն էթմէ յինէ եաղ պալ սիւրիւլմիւշ օլմագ սայըլաճաղընտան, ճիւմլէնին էսէֆինի մուճիպ օլաճաղը պի իշթիպահ տըր։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Ի՝վրօպաճա օլան հավատիսլէր ալէսսէվիյէ, հէրքէսին մալիմու օլան շէյլէր օլուպ, վէ ղազէթալար իսէ, եա էսկի հավատիսլէրի հօգգապազըն քիւլահը կիպի գըրգ սէքիզ շէքլէ սօգարագ, վէ եախօտ ուֆագ թէֆէք հավատիսլէր իլէ չէրէղլէնէրէք, սահիֆէլէրինի տօլտուրմագտա, ֆէգաթ հէր ղազէթա քէնտի միլլէթ ու տէվլէթինին իսլահաթ ու մամուրիյյէթինէ տայիր բէք չօգ միւթալաայա շայան պահվալար եուղմագտա տըրլար։

Պունտան էվվէլ Ի՝վրթրիա պաշ վէքիլինին տէյիշիպ, Մ. տը Մէնստօրֆ—Ռույյինին թայեին օլունտուղուն պիլիրմիշ իտիք։ Հ՝իմտիյէ գատար ղազէթալար շու թէպէտտիւլաթը պիր գաչ էֆքեարա համլ իթտիլէր իսէտե, եալընըզ պիր էֆքեարլարը տահա զիյատե իհթիմալէ եագըն պուլունմուշ տուր։ Հ՝էյլէ քի, Ի՝վրթրիա տէվլէթի շու Իթալեա վէ Ֆրանսա մուգավէլէսինտէն պէրու բէք միշքիլ պիր հալէ տիւշար օլուպ, վէ Բրուսիա տէվլէթի իլէ իսէ արասը բէք սըգ օմմատըզընտան, տայանաճագ պիր տալ արամըշ, Ինկիլթէրայը պուլմուշ, վէ շամմագ իչիւն տախի, Մ. տը Մէնստօրֆու պաշ վէքիլ իթմիշ տիր, չունքի սիւմայէսինճէ ճէնապլէրի, Ինկիլիզ գրալիչասը հազրէթլէրինին թէյզէզատէսի օմմասը ճիհէթլէ, թապիաթիյլէ, հիչ տէյիլ իսէ պիր սուրէթի մանէվիտե, տէվլէթի մէզպուրէնին հիւսնիւ թէվճիհիւնիւ գազանաճաղը իհթիմալտէն տիր։ Ի՝ալ պու քի Ինկիլթէրրա իլէ Ֆրանսա պէյնինտե տախի, կիւն պէ կիւն հիւսնի իմմիզաճը իզտիյատ պուլմասընա, թարաֆէյնտէն զիյատէսիյլէ չալըշըլմագտե օլտուգտան պաշգա, Ի՝օրտ Գլարէնտըն ճէնապլէրինին թէքրարէն փարիսե կիտերէք, ախշ ու իթաճա տերքեար օլան ահանամէլէրինէ տահա զիյատե պիր բապըթա վէ թագվիյէթ վէրէճէյի տախի սէօյլէնմէքտե տիր։

—Ի՝էվանտտա օգունտուղունա կէօրէ, Ինկիլթէրրա տէվլէթի թարաֆընտան սլունան իսթանբա թէվֆիգան, Ի՝ապէշիսթան իմբէրաթօրու, Ինկիլիզ գոնսօլօսունու վէ բէֆիգլէրինի մահպէստէն չըգարթմըշ տըր։

—Փարիստէ թէճէմմի իթմէսի թէսավվուր օլունան գանկրէ մէճլիսի, թէքրարէն մէճհուլլաշմայա պաշլամըշ տըր։

— Մադաբիսթանտե սիլահը էշգըյա կիւրուշլարը կէօրիւլմէյէ պաշլամըշ տըր։

— Ֆարմասօնլար Մանչէսթէրտե, 12 պին լիրա սարֆ իտէրէք, պիր լօճա տահա աչմըշլար տըր։

— Ի՝վրթրիա տէվլէթի, Իթալեա իլէ Ռօմա մէսէլէսինտե, պիհթարաֆ գալաճաղընը պէյան իթմիշ տիր։

—Ա՝ենէտիք էօլքէսինտե զուհուրա կէլէն զօրպալարա նագտէն մուավէնէթ իթմէք նիյէթիյլէ, պիր ճէմիյէթ թէշքիլ օլունարագ, փարա թօբլանմայա պաշլանմըշ, վէ հաթթա Կարիպալտի տախի 100 ֆրանգ իլէ պիրտե թէշվիգաթնամէ կէօնտէրմիշ տիր։

—Ղոյեմբեր 9տա, Ի՝մերիգատե գուրա սանտըգլարը աչըլարագ, էվվէլքի բէյիսի ճիւմհուր Մ. Ի՝ինգօլն թէքրարէն ինթիխապ օլունտուղու անլաշըլմըշ տըր։

Միւմայիլէյհ Մ. Ի՝ինգօլն ասրըմըզըն պիւյիւք ատամլարընտան պիրիսի սայըլտըղընտան, կէլէճէք տէֆա թերճէմէյի հալինի միգտարի քիֆայէ պէյան իթմէք նիյէթինտէյիզ։

— Իթալեա բարլամէնթօսունտա, էքսէրիյյէթի արա իլէ, Ֆլօրանս շէհրինին բայիթալտի օլմասընա գարար վէրիլմիշ տիր։

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԸ
Ց. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ